

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ "СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я"

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

2025 рік

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН

№ 01(410)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ФУНДАЦІЯ
«ПРОМІТЕЇВ ОТВІТ»

Головним пріоритетом Фондації з осідком у США є сприяння у збереженні української свідомості та ідентичності, культурної спадщини і традиції серед широкого громадського загалу, особливо серед студентів вищих навчальних закладів в Україні та за кордоном, надання фінансової і моральної допомоги науковцям, студентам, вихідцям, громадським активістам і іншим чинникам, котрі формують громадянське суспільство та демократію в Україні. За чинним американським законодавством пожертви надіслані до Фондації «Прометіїв отвіт» не підлягають оподаткуванню.

Promethean's Retort, P.O. Box 35, Lyndhurst, NJ 07071-0035
USA . 4petrop@verizon.net, 201 460 1364

Українська Мати і Війна

Фідель Сухоніс (упорядник)

Художньо-публіцистичний збірник "Українська мати і війна" - це вже друга книга про наше героїчне жіноцтво, яка побачила світ у видавництві Всеукраїнського щомісячника «Бористен».

“У всіх народів мова — це засіб спілкування, у нас це — фактор відчуження. Не інтелектуальне надбання століть, не код порозуміння, не першоелемент літератури, а з важкої руки Імперії ще й досі для багатьох — це ознака націоналізму, сепаратизму, причина конфліктів і моральних травм. Людина розмовляє рідною мовою, а на неї озираються...”

“Нації вмирають не від інфаркту, спочатку в них відбирають мову”

Ліна Костенко

«Бористен (Борисфен)» — незалежний і недержавний український науково-популярний щомісячник, який висвітлює наукові, культурні, соціальні, історичні події. Видавцем і засновником часопису є Дніпровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», голова правління письменник і видавець Фідель Сухоніс.
Видавець: Дніпровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“»

Серія КВ, реєстр. номер 16084-4556 ПР. Рік видання двадцять перший. Постановою президії ВАК України від 9 квітня 2008 року за № І-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватись основні результати дисертаційних робіт з історії, філології, політичних наук, мистецтва та культурології.

Редакція не завжди поділяє думку авторів і не несе відповідальності за недостовірність опублікованих даних. Редакція не несе відповідальності перед авторами і/або третіми особами і організаціями за можливу шкоду, нанесену публікацією статті. Редакція має право скоротити матеріал без згоди автора. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторами.

Представництва редакції:

У США: Promethean's Retort P.O.Box 35
Lyndhurst, N.J. 07071-0035 USA

З релігійних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakrige, Watchung, N.J. 07069, USA;

У Ізраїлі: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18\I, Lod, Israel

У Польщі: Juri Hawryluk, skr. poczt. 55, 17 – 100 Bielsk Podlaski, Polska

Адреса журналу «Бористен»: Адреса редакції
а/с № 791, 49008 м. Дніпро, Україна
Телефон: (050) 340 - 28 - 27
e-mail: fidelsukhonis@gmail.com

Електронні версії журналу borysten.com.ua

Долучайтесь до нас у соцмережі
facebook.com/borysteninfo

Верстка\дизайн
журналу „CatArt”
Видавець
Видавничо-поліграфічний
центр
вул. Воскресенська, 11
49000 місто Дніпро
Україна

Папір офсетний.
Друк цифровий
Щомісячник,
наклад:
1500 примірників

ШАНОВНІ ДОБРОЧИНЦІ!

Найперше, що Стефан Лашин (Hempstead, N.Y.) своїми перемогами - це єдність. добровільними датками

Коли ми всі один на потреби редакції. Родина добродійки Галини Степанівни Грушецької з Чикаго як завжди офірувала кошти для потреб нужденних стареньких в Україні. Щиро зичимо, аби була щасливою кожна днина цих світлич людей! Ми щиро вдячні Вам за цікавість історичною

Так на потреби редакції журналу «Бористен» сягнула власної кишені Аліє Асанова з Нью-Йорку в США. Її підтримав Батьківщиною. Правдиво бажаємо Вам усіляких гараздів та гарного самопочуття!

Влас. інформ.

----- Зміст -----

Стор.1 Адреси доброти
Стор.2-3 Українська мати і війна
Стор.4-5 Кінець епохи?
Стор.6-9 Чий би бичок не скакав, а телятко наше
Стор.10 Колонка редактора
Стор.11-12 Українські жінки

у военній міграції: мобілізація ресурсів та соціальні трансфери в Україну
Стор.13-16 «Молода муза»
Стор.17-19 Тімоті Снайдер
Українська глобальна ініціатива з історії
Креативні гуманітарні науки під час війни на знищення
Стор.20-26 Наша Церква

Долучайтесь до нас у соцмережі
facebook.com/borysteninfo

Ще більше цікавої та актуальної інформації на нашому сайті
borysten.com.ua

Дорогі Друзі!

Художньо- публіцистичний збірник *«Українська мати і війна»* - це вже друга книга про наше героїчне жіноцтво, яка побачила світ у видавництві Всеукраїнського щомісячника «Бористен». «Берегині України» - добірка художніх нарисів і документальних публікацій, що присвячена захисницям Батьківщини, була надрукована на початку 2025 року.

Збірник непростий для сприйняття. Буде мамою ще неповнолітніх дітей і бути мамою для наших захисників і захисниць, які нищать споконвічного ворога. І у обох випадках материнство під час війни — це ще більше про гіпервідповідальність і тривожність. Але водночас — це і про щастя. Бо навіть у трагічних умовах справжні матері відчують величезну любов і сенс свого покликання.

Це розповіді про наших славних матерів, які не просто підтримали синів і дочок бути у обороні Вітчизни, рятувати своїх малолітніх дітей та підлітків від московської неволі і жахів війни, а й загартували у пору смертельної небезпеки власну силу духу. Це жінки, які, витримавши багато випробувань, так і не втратили віру у Перемогу, це жінки, які щодня живуть надією на повернення найріднішої людини із фронту.

Ми, українці, - народ Героїв! І стали такими завдяки нашим матерям. Художньо- публіцистичний збірник " Українська мати і війна" одночасно має піднесений і трагічний зміст. Позаяк ще українські матері - це, безперечно, важливий рушій розбудови суверенної і демократичної Держави. Коли виникла ідея цього видання, то мав сумнів, чи будуть згодні матері розповідати про своє глибоко особисте. А виявилось, їм це якраз конче необхідно. Тому ми зобов'язанні дякувати і підносити їхній героїзм. На віки вічні....

Фідель Сухоніс, шеф-редактор
часопису «Бористен», упорядник збірника

Робити, діяти, любити.
Рушійна сила - українська жінка,
українська мати

Робити, діяти, любити. Рушійна сила - українська жінка, українська мати. Вірити в брехню, що все буде добре. Самій брехати в слухавку, що не хвилюєшся. Бо знаєш - це дратує. Ховати сльози. Посміхатися силою. І віднаходити світло. Турбуватися ліками, їжею. Бажати ворогам поразки і думати: яка я погана. Навіть попри все, лишатися людиною і переживати за те, що погана. Це так схоже на тебе. Ніколи не сказати, що цей шлях дарма.

І раптом думка: А як загине? І швидко вертаєшся до побуту, щоб ні на хвилину про це не думати. Вона сидить в голові, а ти сильніше. Видаєш набране повідомлення, щоб цей тремор не відволік від справ. Не вивів з себе, бо як пояснити, що попри все мрієш про їхню безпеку. Ти знаєш всі смакові вподобання і хто коли хворів і чим. Більше не знаєш нічого. Бо теж через велику любов та хвилювання не розповідає про те нещодавнє влучання. Але від тебе не приховати того, бо твоє тіло не бреше. Ти завмерла в ту мить і знову їдеш на роботу. Ти маєш суму на яку ледь проживе людина, а на цю суму живе рота. І як тобі то вдається?

Щоразу гинеш від вибухів. Щоразу встаєш з попелу. Щоразу приховуєш сльози. Щоразу чекаєш дзвінка. Відкладаєш піклування про себе на потім, бо та куди зараз? Зараз не можна. Гадаєш ти нічого не робиш, але як справді зупинишся - відчуєш, як зупиниться все.

Світ не знає такої любові. Її знають лише люди народжені в цих теренах і лише через тебе.

Люба моя жінко, ти можеш!

Кожне речення тут це доказ твоєї сили, любові, турботи, дії. Україна стоїть через тебе і задля тебе. Твоя турбота приклалась до всього. Вона завжди вчасна, вона завжди занадта. Але продовжуй. Хоча інакше ти не вмієш.

У ваших руках художньо- публіцистична збірка " Українська мати і війна". За кожним словом на цих сторінках - чийсь біль, сльози, любов та незламність. У ній зібрані історії жінок, для яких війна стала найтяжчим випробуванням, але водночас — моментом внутрішнього прозріння й надлюдської стійкості. Це матері, що благословили своїх дітей на захист Батьківщини, жінки, які рятували малечу від жахів окупації, берегині, котрі кожного дня тримають фронт любові, очікування та надії.

Ця збірка важлива не лише як літературний документ війни — вона є свідченням того, що українська боротьба дуже часто має жіноче обличчя. Кожна історія тут — це маленька сага про віру, материнську відвагу та внутрішню силу, що гартується у вирі небезпеки. Це голоси, які не можна заглушити, бо в них — правда про всенародний спротив і про те, якою дорогою ціною твориться українська свобода.

«Українська мати і війна» — це данина шани нашим героїням і водночас — місток пам'яті між поколіннями. Книжка покликана нагадати: поки б'ється серце української жінки, країна має силу стояти, а наш народ - відроджуватись.

Дар'я Ульянов, дружина Героя України
Кирила Ульямана, маркетологиня,
отримала від Президента найвищу
нагороду держави – Героя України, яку
присвоїли її чоловіку, воїну з окремої
штурмової бригади, Кирилу Ульяну
(помертню).

Кінець епохи?

Протягом двох днів поспіль учні головного бандита та брехуна, Крісті, вбивця цуценят Ноем, та Джей Ді, брехливий примітив Венс, вийшли на свої відповідні кафедри, щоб переконати світ, що Америка не вбивала невинну власну громадянку урядовою владою, яка збожеволіла. Ім'я конкретного вбивці ще не оприлюднено, але це не має значення. Вбивцею був уряд Сполучених Штатів Америки. Вина лежить на тих, хто при владі, починаючи з президента, який сам є засудженим злочинцем не менше ніж за 34 звинуваченнями.

Це було зроблено після ганебного імперіалістичного вторгнення Америки в суверенну іноземну державу нібито для арешту її лідера, який перебував під американським обвинуваченням без урахування міжнародного права. Побічною вигодою було викрадення нафти цієї країни. До вторгнення Трамп тирандо говорив, що нафта належить Сполученим Штатам та їхнім нафтовим компаніям. Рано чи пізно всі дізнаються, що це піде на користь родині Трамтів, чії статки зросли більш ніж удвічі з моменту вступу Трампа на посаду менше року тому.

Хоча Ноем і Венс відточили свої брехливі навички завдяки зв'язкам з Трампом, обидва мають ганебну історію. Крім того, до цього списку брехунів можна додати скигливого Марко Рубіо, оскільки він брехав протягом усього свого політичного життя, стверджуючи про героїзм або принаймні жертву, що його батьки втекли з Куби часів Кастро, хоча насправді вони покинули Кубу в 1956 році, а Кастро прийшов

до влади лише в 1959 році. Після ганебної поведінки віце-президента Венса під час візиту президента Зеленського до Овального кабінету Білого Дому в лютому, група американців українського походження протестувала перед великою оточеною територією перед резиденцією Венса в Огайо. Вони не були і сто метрів від Венса та його дітей. Венсу вдалося надіслати повідомлення про те, що українські демонстранти напали на його дітей. Однак було відео, яке довело, що Венс відверто брехав.

Так само є відео про вбивство в Міннеаполісі, скоєне агентами Імміграційної та митної служби. Фактично, основні ЗМІ спростували звинувачення Ноем та Венса, просто переглянувши це відео. Багато членів Конгресу, США навіть республіканці, висловили свою стурбованість вбивством у Міннеаполісі.

Наслідки вторгнення до Венесуели та навіть неледь зауважуваний, але голосно виражений американський імперіалізм щодо Гренландії мали нищівний ефект. Угорський бандит Віктор Орбан високо оцінив вторгнення до Венесуели, оскільки «воно зробить нафту для нас дешевшою, і це призведе до кінця Європейського Союзу». Хоча Орбан може бути злочинним диктатором, його країна є членом ЄС, хоча й недобросовісним членом. За цю заяву та свої минулі порушення, за які вона зараз перебуває під санкціями ЄС, Угорщину слід виключити з ЄС.

Американський імперіалізм досягає нового рівня, інтенсивно рухаючись до Гренландії. Це може призвести до кінця НАТО. Гренландія є власністю Данії. Америка та Данія були членами-засновниками НАТО. У разі американського вторгнення в Гренландію, що залишається можливим, за словами бандита в Білому домі, як буде реалізовано статтю 5 статуту НАТО? Стаття 5 застосовувалася лише один раз в історії НАТО – для допомоги Сполученим Штатам. Данія на душу населення була одним із найкорисніших союзників.

Так, Росія втратила союзника у Венесуелі, але розпад ЄС і НАТО – це все, і навіть більше, ніж могли сподіватися Росія та Путін. Сфери впливу відповідно до примітивної доктрини Донро набудуть чинності. Венесуела належить Сполученим Штатам, а Путін очікує, що Україна належатиме Росії. Кремль святкуватиме велику перемогу.

І ось напередодні свого чверті тисячоліття Америка приєдналася до тієї частини світу, яка сповідує авторитаризм, грубе порушення прав людини та найбільше забруднення довкілля. Вийшовши з понад шістдесяти міжнародних структур, Америка сьогодні є режимом-ізгоєм, який постійно порушує загальноприйняті правила та норми. Міжнародне право не має значення для Америки, і оскільки Америка є найбагатшою та найсильнішою країною, з цього випливає, що парадигмою майбутніх міжнародних відносин буде дарвінівське виживання найсильніших і перемога сильніших над правом. Це не та Америка, яка створила священний документ, відомий як Декларація незалежності 1776 року.

Це збочене явище можуть зупинити лише добрі люди Америки в союзі з іншими добрими людьми в усьому світі. Український народ, принаймні більшість його, належить до цієї групи. Вони не тільки належать, але й наразі символічно, якщо не фактично, перебувають на передовій того, що є правильним, добрим та моральним.

9 січня 2026 року
Аскольд Лозинський (США)

Оповідання (Фідель Сухоніс, м. Дніпро)

Чий би бичок не скакав, а телятко наше

Кінець вересня вже встиг пофарбувати ліси у осінні кольори. Позаяк сонце часами ще радувало майже літнім теплом. А тому в приміському потягові Київ – Буча навіть працював кондиціонер. Молода жінка, з правильними рисами обличчя і зажуреним поглядом сиділа біля вікна.

Притулившись лобом до скляної огорожі вона поглядом проводжала високі сосни, що почали пропливати повз вагон. Спробувала рахувати дерева у найближчому до потягу ряду: один, два, три, чотири,десять, одинадцять.... Швидко набридло.

-Побіля Вас вільно? -почула жінка приємний чоловічий голос.

-Так.

За мить навпроти неї примостився літній, статурний сивочолий чоловік у формі ЗСУ. Дивився привітно, навіть усміхнено. Немов би війни немає, немов зовсім нещодавно московити-нелюди не були на околицях української столиці.

-У наш час бути при надії це не менш героїчно, аніж бити москалів на «нулі». Чи не так дочка? Іван Степанович, - поспішив представитися, очевидно вже загартований у боях, військовик.

-Тетяна, - майже пошепки відповіла жінка.

-Чого так не весело? І хто буде хлопчик чи дівчинка? Вже знаєте....

-А Вам що до того?! - різко відповіла Тетяна.

-Пробачте, коли щось не так, - чолові'яго не хотів поглиблювати конфлікт. - У війну справді навіть

радісне може бути сумним.

У маленькому імпровізованому закапелку приміської електрички знову стало чути лише гуркіт коліс. Тетяна скося глипнула на сусіда. Той закривши повіки, мабуть, намагався задрімати. Лише тепер вона помітила, яким втомленим і виснаженим виглядає її сусід. Тетяні стало надзвичайно соромно. З усього видно вже, напевно, військовий пенсіонер пішов боронити Україну, а вона так, можна сказати, по хамські з ним поводить. Та чи винен він у її бідах?! Та чи він приніс у домівки мільйонів українців цю клятву війну?!

-Пробачте мене, Іване Степановичу, - лагідно звернулася до супутника. - Ми всі нині на нервах....

-Відома річ, - розплющив той очі. - Але нам треба жити, Україні треба жити. Тому й радує мене кожна вагітна тепер, яку можу зустріти...

Іван Степанович говорив приємним голосом, якимось по родинному заспокійливо. Тетяна, котра ще під час навчання у початковій школі втратила тата, все життя відчувала брак батьківської уваги. У її знервованому стані так легко було втратити рівновагу. Відчуючи сором за свою нестриманість Тетяна голосно розридалася.

-У Вас хтось загинув на фронті? Якась біда у дім прийшла?

-Вибачте, я не можу заспокоїтися, - ще дужче розридалася жінка. Ось відпийте пару ковтків,

- Іван Степанович дістав з свого

-плямистого рюкзака літрову пляшку «Миргородської».

Тетяна простягнула руку. Нервово відкоркувала ємкість з прозорою рідиною. Жадібно відпила газовану воду. А потім якимось залякла, вгрузнувши у пластикове сидіння вагону.

Деякий час вони знову їхали мовчки. Відстань від Києва до Бучі майже нічого. І Тетяні чомусь стало ніяково, що вони попрощаються, не пояснивши її поведінку.

-Іване Степановичу, - жінка вперше звернулася до супутника по імені, - у мене справді горе, велике горе. Ви лише не перебивайте мене, бо мені і боляче, і соромно.

Військовий мовчки допитливо дивився на Тетяну. Поглядом немов би казав; роби як тобі зручно.

- Я лише як місяць з полону. Звільнилася за обміном. А під час окупації Бучі мене згвалтували. І я нині на сьомому місяці вагітності. Їду додому з лікарні. Переривати її вже запізно та й за станом здоров'я мені не можна. У мене гематометра — це гінекологічні відхилення, коли... Вибачте. Але я можу просто померти під час аборту.

Тетяна розхвилювалася ще більше. У її очах спалахнула якась тваринна приреченість. Вона стала говорити голосніше, ковтаючи окремі звуки.

-Дочка, давай так - якщо тобі потрібно виговоритися, то я уважно слухаю. А коли краще помовчати, то сповна розумію. Позаяк Тетяна вже не могла зупинитися...

26 лютого 2022 року на околицях Бучі точилися запеклі бої між нашими та російськими окупантами. Пізніше російським солдатам вдалося окупувати Бучу, Ірпін, Гостомель та маленькі населені пункти у

передмісті Києва. У той час я жила у нашому будинку сама, чоловік Микола вже був на Донбасі. Він у мене ще до широкомасштабної війни пішов добровольцем. Хоч не військовий та ми мали непоганий торговельний бізнес у місті.

Більше місяця жила буквально в неклі - поряд із російськими звірами. Вони весь час тримали у полоні місцевих мешканців, катували та вбивали, займалися мародерством, використовували людей як живий щит.

Кадри з Бучі, що обійшли весь світ, на яких вулиці буквально завалені мертвими тілами, я бачила на власні очі. Нам казали: "ви мирные жители, вы будете жить", а потім йшли катувати.

Вже наприкінці березня, коли місто мали звільнити ЗСУ, до мене в будинок вдерлося троє «визволителів». Я завчасно заховала все, що могло викликати незадоволення окупантів. Позаяк в українському домі це практично неможливо. На кухні покидьки знайшли столові серветки з вишитим тризубом та українською символікою. Цього було достатньо, аби вони звинуватили мене у розповсюдженні "нацистської символіки". Власне тоді ці людоджери, перед тим як відправити мене у фільтраційний табір, мене і згвалтували.

Поринувши у спогади Тетяна на якусь хвилю немов би забула про свої місце знаходження. До реальності її повернув голос Івана Степановича.

- Я, Тетянко, не такий старий як давній. Коли повстала незалежна Україна, то за вислугою років пішов на пенсію. Це війна примусила знову одягти форму. І я певен: не одного москаля ще покладу у нашу святу

-землю. А тоді, як молодий пенсіонер, став рухівцем. Скільки ж мав доводити нашим людям про те, що сьогодні для багатьох нарешті стало зрозумілим. І то не у Донецьку чи Одесі, а Києві!

І що москаль наш споконвічний ворог, а не якісь там брат, і що без мови немає народу, і що ворожа Церква така ж страшна як атомна зброя. Позаяк я знав що московити вороги, але що настільки можуть бути жорстокі, по правді, не думав...

-Воно так є. Скільки я вже страждала від цих людоджерів. У полоні була в Таганрозі.

Насильство починалося одразу, щойно прибували до СІЗО. Для них це священний ритуал. Із зав'язаними очима, зв'язаними руками та низько схиленою головою вам наказують йти, і кожен собака, що стоїть там, вважає за потрібне чимось вдарити. Знущання проявлялося в усьому.

Типовий прийом їжі в таганрозькому СІЗО складався приблизно з чотирьох з половиною ложок. Наприклад, у порції макаронів було 15 макаронінок. Іноді давали рибу, але її змішували з кістками та нутрощами. Бувало я не їла протягом дня, зберігаючи свій пайок на вечерю, аби відчувати себе достатньо ситою і нормально спати.

Я досі не можу зрозуміти як за таких умов зберегла вагітність. Спочатку думала, що жіночі дні припинилися, через нелюдські умови утримання. Але тоді з'явилися інші відповідні симптоми. І то було найстрашніше – зрозуміти що у тебе може бути дитина від гвалтівника, ворога.

-Позаяк сьогодні ти виглядаєш не найгірше. Коли ти повернулася з полону?

Я вже казала близько місяця. З Таганрогу мене з деякими іншими полонянками відправили до курської жіночої колонії. Там вже було легше. Харчування більш – менш для фізіологічного існування, бараки із чимось подібним до ліжок й навіть душові. Утримували нас зі звичайними зечками.

Ми вже були загартовані війною, а тому з їх боку утисків не знали. А ось контролери рафіновані суки. Виглядає їх навмисно начальство нацьковували на українок. Десь на початку літа я офіційно звернулася до адміністрації колонії з вимогою надати мені можливість перервати небажану вагітність. За пару днів мене викликали до заступника начальника колонії Альони Подхомутнікової.

Така огидна товста баба, незрозумілого віку із збільшувачами-лінзами замість окулярів, вона жбурнула у обличчя мою заяву:

- Бандеровкі, повинні гардітись родіть дітей отцями которих єсть доблесніє рускіє воїни...

Тетяна немов риба на березі широко відкрила рота ковтаючи повітря. Іван Степанович мовчки дивився у вікно вагону, у якому вже стали пропливати передмістя Бучі. Відчувалося він шукає якісь слова для розради.

-Зрозуміло, нелюди. Але знаєш, доню як у нас кажуть: чий би бичок не скакав, а телятко наше....

-А що я чоловіку скажу?! Ми своїх дітей так і не нажили. Все ніколи було. То навчання, то бізнес, то дім купили, машину....

-Він ще не знає...

-Я ніяк не наважуся розказати. Він у самому пеклі воює, під Бахмутом. Йому такі новини, немов смерть. Але ось це днями приїздить до дому. Вже не приховати. Краще б вони мене вбили...

Решту дороги вони промовчали. Вже на пероні Тетяна зі тремтінням у голосі поділилася з Іваном Степановичем:

-Ви цікавилися хлопчик чи дівчинка. Я у Києві пройшла обстеження . Там все так по сучасному , можна сказати, фантастично. На великому екрані показали мені плід. Хлопчик. Лікар ще сказав – дивіться він водичку п'є. Мовби цілком здорова дитина.

Щоками Тетяни знову прокотилася рясна сльоза. Іван Степанович простягнув зім'ятий папірець.

По батьківські ніжно обійняв жінку:

-Тут номер мого мобільного. Він в усіх месенджерах. Лише тобі вирішувати що робити далі. Але вважай що хрещений батько у майбутнього українського козака є. Чий би бичок не скакав, а телятко наше...

І аби приховати власне хвилювання швидко пішов геть.

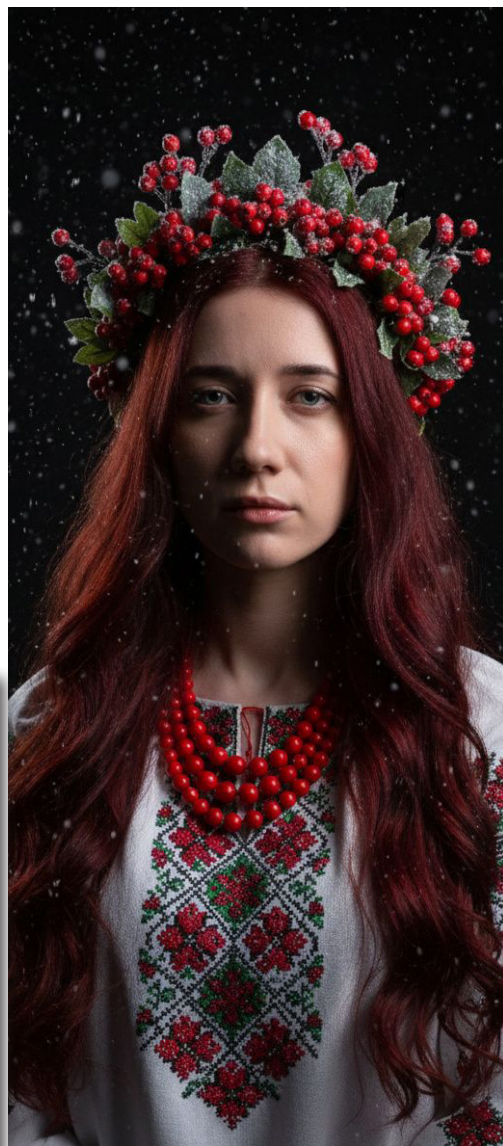

Колонка редактора

Зміна поколінь не простий процес для будь-якої структури, а тим більш для творчого угруповання. Я радий що ці перетворення не пускають на самоплив мої колеги з правління Дніпропетровська обласна організація НСПУ . На світлині "золота письменниця "України, заступник голови правління ДОО НСПУ Еліна Заржицька та нещодавно прийнята до лав спілки поетка Анна Щербак.

Між іншим, невдовзі у Дніпропетровській обласній універсальній бібліотеці відбудеться урочисте вручення письменницьких квитків як Анні та ще одній нашій новій коліжанці Олені Воротніковій. Це стало можливо тому, що теперішній склад правління січеславських літераторів дбає не лише про особисту творчість, а й продовження славних традицій організації.

Фідель Сухоніс

Українські жінки у воєнній міграції: мобілізація ресурсів та соціальні трансфери в Україну

Про книгу:

Grabowska I., Kyliushyk I., Chról E. (2025). *Ukrainian Female War Migrants: Mobilising Resources for Prospective Social Remittances*. Routledge.

Публікація присвячена досвіду українських жінок, які були змушені виїхати за кордон з дітьми через війну в Україні. Автори зосереджуються не лише на труднощах біженства, як це часто трапляється в такого типу наукових дослідженнях а передусім на тому, які ресурси ці жінки зберігають, розвивають і можуть у майбутньому передати Україні.

Це важлива праця, бо вона показує: українські жінки-мігрантки — не лише жертви війни, а й активні учасниці соціальних змін. Одним із ключових понять книги є слово *remittance*. Що таке *remittance*? Найпростіше пояснення таке: *Remittance* — це те,

що мігранти передають зі своєї нової країни до країни походження.

Найчастіше це слово розуміють дуже вузько — як грошові перекази. Автори книги показують, що це лише одна частина значно ширшого явища, У книзі можна виділити кілька основних типів ремітенсів:

- Фінансові ремітенси. Це гроші, які мігранти надсилають родині в Україні. Вони допомагають вижити, оплачувати освіту дітей, лікування, повсякденні потреби.

- Соціальні ремітенси. Це знання, навички, ідеї, цінності та моделі поведінки, які люди привозять або передають додому. Наприклад: нове ставлення до праці, досвід самоорганізації, знання мов, інше розуміння ролі жінки в суспільстві, навички роботи в сучасних інституціях.

- Перспективні соціальні ремітенси (*prospective social remittances*), це особливо важливе поняття в цій книзі. Йдеться про те, що може бути передано Україні в майбутньому, після завершення війни: професійний досвід, управлінські навички, міжнародні контакти, нові стандарти освіти, медицини, соціальної роботи.

Автори підкреслюють, що навіть якщо жінки не повертаються одразу, їхній досвід не зникне — він може працювати на Україну в довшій перспективі. Які ресурси мають українські жінки-мігрантки? У книзі показано, що жінки мобілізують різні види ресурсів: людський капітал — освіта, професія, досвід роботи; соціальний капітал — контакти, знайомства, участь у спільнотах; психологічний капітал —

витривалість, здатність адаптуватися, відповідальність за дітей; економічний капітал — робота, доходи, стабільність.

Ці ресурси не виникають на порожньому місці. Автори показують, що жінки, які вже до війни мали вищу освіту чи активну життєву позицію, частіше можуть ефективно використати нові можливості. Це важливе, але й тривожне спостереження, бо означає ризик зростання нерівностей.

Окрему увагу у книзі приділено Польщі — країні, яка прийняла найбільше українських жінок. Автори описують: доступ до ринку праці, освітні можливості, допомогу з боку держави та громадських організацій. Цей розділ особливо цікавий, бо показує, як конкретні умови країни прийому впливають на те, чи зможе мігрантка розвинути свої ресурси.

Що особливо цінного в цій книзі? Просте, але глибоке показання, що міграція — це не лише втрата, а й трансформація. Наголос на ролі жінок як носіїв знань і досвіду. Чіткий зв'язок між сьогодишньою міграцією і майбутнім відновленням України.

Декілька критичних зауваг — бо немає досконалих творів. Книга менше уваги приділяє: системним бар'єрам (визнання дипломів, правовий статус), найбільш уразливим жінкам, які не мають ресурсів для розвитку. Це не применшує її цінності, але показує напрями для подальших досліджень.

Книга *Ukrainian Female War Migrants...* — це важливе і зрозуміле (навіть попри науковий характер) дослідження про те, що українські жінки несуть із собою через кордони і як цей досвід може допомогти Україні після війни.

Вона буде корисною не лише науковцям, а й учителям, журналістам, працівникам громадських організацій та всім, хто хоче глибше зрозуміти сучасну українську міграцію.

І наостанок зауваження, яке не мало б з'явитися в цьому тексті. Я поміщаю його лише з поваги та доброзичливості до авторів. Книга, через видання англійською мовою, мала б особливо зацікавити, крім України, українські спільноти за океаном, тобто у США та Канаді. В Інтернеті є інформація, що вартість придбання друкованої версії за океаном становить 152 долари з урахуванням вартості пересилки. Електронну версію можна придбати за 45,59 долара, а також дешевше залежно від тривалості користування.

Для книги обсягом 224 сторінки це захмарна ціна. Припускаю, що причиною цього є те, що видання здійснене в Лондоні. Шкода, що цього не зроблено в Україні, включно з редакційною підготовкою.

Стефан Лашин (США)

«Молода муза»

Анна ПОПОВЧУК «ЖИТИ ТРЕБА ТЕПЕР...»

У добірці «Жити треба тепер...» молода поетеса з Чернівців Анна Поповчук осмислює досвід війни й історичної пам'яті крізь призму особистого переживання, духовного вибору та світла, що не зникає навіть у найтемніші часи. Ці тексти — про присутність життя тут і тепер, відповідальність і надію.

Анна Поповчук — молода поетеса з Чернівців. Дебютувала на сторінках щомісячника «Бористен» у 2024 році.

ПОКИ МИ ЧЕКАЄМО...

Поки ми чекали —
минуло Життя.
Стоїмо в черзі
за кращими часами.
Каса зачинена.
Світло вимкнене.
На дверях: «Повертайтесь
учора».
Спокій — привид.
Він мчить повз.
Темна машина, холодний
метал.
Дим.
Втома.
Труднощі не рухаються.
Ми рухаємось.
Дні сиплються крізь пальці:
пісок. Тепло долоні.
Слово, що давно мало бути
сказаним.

Все відкладаємо на завтра:
дзвінки. Обійми. Слова.
Чекаємо тиші.
Чекаємо, поки війна
відпустить.
Ніби існує кнопка «пуск».
А Життя поруч.
Не ідея — присутність.
Сидить у кабіні.
Перетинає бліндаж.
Зайшло у підвал під тривогу.
Втомлене. Зім'яте. Мовчазне.
Є.
Життя промовляє без слів:
тепло руки,
короткий сміх,
світло вікна після ночі,
ранкове повітря —
дим і надія.
Жити треба тепер.
Не коли безпечно.
Серце б'ється — тепер.

СМЕРТЬ ХАТИ

Найгірша смерть — сільської хати,
коли рашист прийшов бомбить.

Від розпачу волає мати:
«Кати — горіть!»

ЦІНА

Коли гримлять гармати, музи
сплять —

Практично не пишу я від початку
року.

Годинникові стрілки налякано
мовчать,

Тривожний вий сирен — нам
вироком й уроком.

Я більше не боюсь зловісної
пітьми.

Без світла і води, валізка
наготові...

Одне лише страшисть — щоб не
забули ми:

Свободу здобувають на полі бою
кров'ю!

НАБОЛІЛЕ НА СЬОГОДНІ

На цьому полі брані

Залишились самі...

Спливали у смерканні

Тягучі ночі й дні...

Нам очі затуляли

Брехнею вороги,

І ми щасливо спали,

А вусом не вели...

Прошу, молю: прокинись,

Повстань, народе мій!

З очей змети полуду,

А з серця — страх липкий!

Благаю: не цурайся

Своєї мови, мрій,

Єднаймося! Єднайся,

У монолітний стрій.

Як нам заповідали пророки і

Тарас,

Як предки наказали:

Аби вогонь не згас!

ГОЛОДО-МОР... СВІТЛО КРІЗЬ ТЕМРЯВУ

Коли сутінки сповзають на порожні
вулиці,

І остання сльоза стікає крізь
пам'ять,

Плачуть ті, хто так і не прийшов у
світ,

І ті, кого ще не зачали...

*Чужі світи стоять, мов тіні старих
міст,*

*Свічки тремтять, мов колоски на
вітрі.*

*Летючий Гриць веде нас крізь
ріку тіней,*

*Де вода ковтає кроки і шепіт,
Де ніч густіша за нашу
хоробрість.*

*В душі порожнеча, а в коморах —
гори
нічого.*

*Ми йдемо слухняно, майже розчинені
в*

просторі,

*Потвора голодної душі
нишпорить поруч,*

А чужа чужина шепоче про Колиму...

*Та навіть у цій темряві, між
криком і тишею,*

Залишаються промінці світла:

Свічки, що не згасли,

Колоски, що тримаються на вітрі,

*І серце, що шепоче: «Йди далі,
йди сміливо».*

ВІН

Він бачив все: народження і біль,

*Він все відчув: приниження і
гордість.*

Здолав мільйони кілометрів й миль,

Бо кликала дороги невідомість...

Не знав утоми, гіркоти й жалю,

У битві був відважнішим за лева.

Він не вклонився пану й королю —

На нього десь чекала королева.

*Він просто йшов, долав за віком
вік,*

*За горами — долини й
невідомість.*

Доклавши надлюдських зусиль

Він зміг,

*Він подолав тяжіння й
невагомість.*

І ось гряде, ось знову Він прийде,

Судитиме усіх: живих і мертвих.

*У славі Вічності, з Отцем, — не
пропаде*

Його Агнцева, неокупна жертва.

КОВЧЕГ УКРАЇНИ

Я дорогу від батька й до сина

Прокладу, і «ой, леле, ле-ле»...

Збудували ковчег «Україна»,
І тепер у красі він пливе.
Була скроплена потом і кров'ю
Незалежність, свободи хода,
І тепер нам воскресла в любові
Батьківщини щаслива зоря.

НІЖНІСТЬ ЯНГОЛА

...Твоя рука — на ніжності плеча...
Знайду той дотик, що не знає змови.

А серце, мов поранкова свіча,
шукає тихий прихисток любові.
Постане Янгол у пітьмі ночей,
крилатий знак нам явить ніжно й
свято.

Хто доторкнувся до вічності
речей —
той не забуде... й не здолає
втрати.

ВДВОХ

...І тисячі ночей,
і незліченна
кількість
раз,
І сонми речей,

і безлічі фраз,
І захід, і схід,
І попіл, і дим —
Аби лише — вдвох,
Аби тільки — з ним.
...А — ніт на щоці,
надійність плеча
Не мають ціни —
Куди б не примчав

СВІТЛО

Я птахом предивним літаю в Раю
Боюся — а раптом зірвуся
і в світу цього опинюсь на краю...

А більш нічого не боюся.
Мій Світе покликаний, світло — в
мені,

Струмуює, ти ж — мало не плачеш.

Якої снаги і якої пітьми
Ще й досі прохає незрячий?
А може — ледачий. Тоді уже най
Відбуде на гріх свій покуту.
Попереду — Шлях. Подолай його
сам,

Зібравши всю волю у жмуток!

Тімоті Снайдер

Українська глобальна ініціатива з історії Креативні гуманітарні науки під час війни на знищення 6 грудня 2025

Посеред війни науковці в Україні взялися за один із найамбітніших інтелектуальних проєктів нашого часу. Упродовж трьох років понад сто українських та міжнародних дослідників спільно створюють довготривалу (*longue durée*) історію земель і народів території сучасної України — від формування Землі до сьогодення. Мета цього проєкту — зібрати знання про ключову частину світу та зробити їх доступними для всіх людей у світі.

Цей задум — Українська глобальна ініціатива з історії — нагадує великі енциклопедичні амбіції минулих століть, водночас спираючись на технологічні досягнення нашої доби. Це спроба написати інтерпретативну історію, яку людям справді захочеться читати, — історію, можливу завдяки відкриттям останніх десятиліть, інколи справді вражаючим.

Нашою метою є донести знання про великі теми минулого до надзвичайно широкої глобальної аудиторії. У час, коли надмірна спеціалізація віддаляє науковців від суспільства (і один від одного!), ми працюємо разом, щоб зробити знання

доступними для всіх.

Я маю привілей бути залученим до Української глобальної ініціативи з історії від самого її початку. Сам процес осмислення цього проєкту розпочався ще у 2019 році — задовго до повномасштабного вторгнення 2022 року. Тому було б помилкою вважати цей проєкт лише реакцією на нинішню війну. Проте сам факт, що робота триває — з двома великими конференціями у воєнному Києві у 2023 і 2024 роках, а також з іншими зустрічами по всьому світу, — є для мене свідченням надзвичайної важливості гуманітарних наук у часи кризи.

Нам часто кажуть, що в умовах стресу гуманітарні науки слід пожертвувати: мовляв, яка користь від літератури, філософії чи історії, коли потрібно негайно розв'язувати практичні проблеми? І все ж колеги, які зустрічаються у воєнному Києві, мають чіткіше відчуття мети, сильніший дух солідарності та кращу інтуїцію щодо справді важливого. А солдати на фронті (як вони самі мені кажуть) хочуть говорити про історію й культуру. У травматичних умовах люди замислюються над своїм місцем серед більших сил — і над

питанням «чому», а не лише «як» жити. Саме це й пропонують гуманітарні науки. Чим екстремальніші обставини, тим вони важливіші. Саме тому вороги свободи є водночас ворогами історії та гуманітарних наук загалом — зв'язок, який надто наочно проявляється у російських спаленнях книжок на окупованих українських територіях, у знищенні українських бібліотек, бомбардуванні видавництва і пограбуванні музеїв.

Водночас Українська глобальна ініціатива з історії показала мені, наскільки технології можуть допомагати там, де традиційні інструменти гуманітарних наук — писемні джерела — вичерпуються. У нашому проєкті беруть участь біолог, палеонтологи та археологи. Сучасні технології, застосовувані в археології, докорінно змінили наше розуміння передісторії та ранньої історії. Як історик модерної доби, я був вражений тим, наскільки швидко за останні роки змістилися уявлення про ранні періоди. Майже дивовижним чином нові технологічні методи й відкриття вказують на центральність України у світовій історії — що

й становить сенс Української глобальної ініціативи з історії. Деякі з цих методів представлено у відео про проєкт. Ми серйозно ставимося до довготривалого екологічного виміру історії: специфіка України — її ріки, що течуть на південь до моря, пов'язаного зі світом; надзвичайно родючі ґрунти; гори на заході та майже безмежний степ на сході — ще з доісторичних часів сприяли як інноваціям, так і вторгненням. Можливо, не випадково саме український науковець запропонував концепцію біосфери — тему, з якої ми й розпочинаємо проєкт. Зараз надто рано говорити про остаточні висновки, адже близько сотні з нас продовжують дослідження й написання текстів. Я також не хотів би створити враження, що мої власні погляди повністю відображають позиції всіх колег. Проте немає жодного сумніву, що цей масштабний колективний проєкт висвітлить надзвичайні відкриття українських та міжнародних учених, починаючи з глибокої давнини. Багато з цих знань — навіть про найдавнішу історію — нині відомі лише вузьким колам фахівців. Ми прагнемо зробити їх доступними для всіх. Ось лише кілька прикладів. Як люди вперше почали будувати житло? Сьогодні ми знаємо про мезиріцьку культуру приблизно двадцятитисячолітньої давності, яка під час

льодовикового періоду зводила оселі з кісток мамонтів. Самі будівлі, як і предмети в них, демонструють відчуття симетрії, що змушує нас замислитися над естетикою та символічними значеннями. Це одні з найдавніших відомих споруд у Європі. Люди, які їх зводили, дбали не лише про виживання, а й про красу. Історія міста також, схоже, починається в Україні. Завдяки технології LiDAR та вдосконаленому радіоуглецевому датуванню ми тепер знаємо про комплекс давніх міст на території сучасної Центральної України — Небелівку та інші, яким близько шести тисяч років. Це, ймовірно, найдавніші великі людські поселення — старші за міста Месопотамії, які нас навчали вважати колискою цивілізації. Їхнє планування вказує на цікаву форму міського життя: без мурів, храмів чи очевидних центрів влади — натомість із проспектами, місцями зібрань, будинками й громадськими спорудами. Навіть наше сучасне спілкування — мова на екрані, якою я пишу, а ви читаєте, — пов'язане з українськими землями. Слова, які я зараз пишу, і мови, якими розмовляє половина людства, також, схоже, походять з українського степу. Англійська є індоєвропейською мовою. Однією з найважливіших дискусій у науках і гуманітаристиці є

питання походження індоєвропейських мов. Сьогодні, завдяки даним стародавньої ДНК, цілком обґрунтовано вважати, що народи, які поширили індоєвропейські мови, якими нині говорить близько половини світу, виникли приблизно п'ять тисяч років тому в південноукраїнському степу.

Якщо уважно придивитися до українського минулого, світова історія починає виглядати значно логічнішою. Початок із глибокої давнини показує, як природничі науки й гуманітаристика працюють разом. Він також дозволяє побачити глобальне значення подій, які можуть здаватися локальними. З української перспективи такі знайомі традиції, як давньогрецька чи скандинавсько-вікінгська, набувають нового, несподіваного вигляду — перш ніж постати у більш переконливій формі. Усе, що ми знаємо про грецьку цивілізацію, залежало від контактів із північним узбережжям Чорного моря. Саме воно годувало Афіни та забезпечувало основу для міфів, які ми й досі розповідаємо. Ми говоримо про амазонок і знімаємо про них фільми — але лише знання українського минулого дозволяє усвідомити, що такі жінки справді існували. Завдяки українським археологам і технологіям аналізу давньої ДНК ми тепер можемо з упевненістю сказати, що серед скіф -

ких воїнів українського степу були й біологічні жінки — вершниці-лучниці.

Те саме стосується історії юдаїзму, ісламу й християнства: кожна з цих традицій стає глибшою, коли до неї включають Україну. Важливою мірою Україна перебуває також у центрі імперської доби модерної історії — епохи сухопутних і морських імперій та їхніх тоталітарних викликів. Україна є центральною і для історії обох світових воєн. У власних книгах *Bloodlands* і *Black Earth* я торкався цих тем, але завдяки колегам у проєкті дедалі краще розумію, що центральність України у глобальних конфліктах почалася значно раніше за XX століття.

Національна історія України надзвичайно захоплива. Коли українські етнографи наприкінці XIX століття вирушили збирати народні пісні й казки, вони виявили неймовірні шари пам'яті — вампірів і перевертнів, що, ймовірно, сягають вікінгських або слов'янських язичницьких вірувань; дуалістичні християнські ідеї з апокрифів, коріння яких веде до Стародавнього Єгипту чи Месопотамії; космогонічні міфи зі спільними індоєвропейськими мотивами, а можливо, ще давнішими. Самі етнографи вже тоді помічали разючі паралелі між українськими та корінними північноамериканськими міфами творення.

Отже, українська нація формується у просторах, які є водночас давніми й глобальними. Як національний рух вона була цілком типовою — нетиповими були труднощі, з якими вона зіткнулася у XX столітті. Сьогодні важко говорити про Україну, не згадуючи війну. Але ще важливіше — те, що відбувається всередині цієї культури: самоорганізація та творча енергія, результатом яких стануть масштабний публічний цифровий ресурс і книжкові видання.

Під час війни ми спостерігаємо ренесанс українського кіно, музики, мистецтва та книговидання. Українська глобальна ініціатива з історії почалася ще до

повномасштабного вторгнення, але, працюючи в Україні, я відчуваю теплу підтримку друзів, які діють у суміжних сферах.

Саме відео, створене за підсумками нашої зустрічі в Києві у вересні, спонукало мене написати цей текст. Воно дає уявлення про значення проєкту та роботу моїх колег. Сподіваюся, вам сподобається — і ви поділитесь ним з тими, кому це може бути цікаво.

Коротка довідка від перекладача

Тімоті Снайдер (нар. 1969) — американський історик, професор Ельського університету (США), один із найавторитетніших дослідників історії Центрально-Східної Європи, автор відомих праць *"Bloodlands: Europe Between Hitler and Stalin"*, 2010 та *"Black Earth: The Holocaust as History and Warning"*, 2015. Він є ініціатором і співтворцем міжнародного дослідницького проєкту *Ukrainian History Global Initiative*, який об'єднує українських та іноземних науковців з метою створення глобальної, довготривалої історії України з використанням сучасних гуманітарних і природничих методів.

Переклад з англійської:
Стефан Лашин

Наша Церква

*Видання благословив Патріарх УПЦ КП Філарет.
Бюлетень відіграє важливу роль в регіоні та Україні по
наверненню населення до духовних витоків нації та
релігійності. Виходить з вересня 2002 року. З грудня
2018 року додаток називається «Наша Церква»*

Релігійний додаток часопису "Бористен"

№ 53 (2026)

**Бог тримає
двері церкви
відкритими
для всіх! , -**

Митрополит Епіфаній

У неділю після Богоявлення, з читання Євангелія ми чули заклик Спасителя до покаяння. Цей заклик проголошується у землі, яку Писання словами пророка іменує Галілея язичницька та країна смертної тіні.

Коли подивимося на географічну карту, то побачимо, що згаданий у Євангелії Капернаум, де оселяється Спаситель і починає проповідувати, знаходиться далеко на північ від Єрусалима. Край цей і тоді, і тепер межує з Ліваном та Сирією. У старозавітний час народи, що населяли ці місця, були відданими язичництву, а юдеї, які оселилися біля озера Тиверіадського, швидко стали переймати від них поклоніння ідолам та вшанування їх жертвами. Бо храм єрусалимський був далеко, а вплив навколишнього язичництва був сильним.

Пророки багато викривали мешканців північного Ізраїльського царства за ідолопоклонство. Зрештою, держава ця була завойована могутньою на той час Ассирією. Багатьох було вбито, інших відведено в полон в далекі краї. Тінь смерті лягла на землю Галілеї. Однак замість покаяння мешканці її продовжували схилатися до божків спочатку сусідніх народів, а потім і до греко-римських культів.

Тому серед юдеїв край Галілейський вважався місцем, де живуть відступники від істинної віри та ідолопоклонники. І саме в таке місце прямує Спаситель для того, щоби в ньому розпочати Свою проповідь і Своє відкрите служіння. Він звертається до народу на березі озера і саме тут кличе рибалок Андрія та його брата Симона йти за Ним, щоб стати першими апостолами. На високому пагорбі неподалік від Капернаума Христос виголошує проповідь, яку названо Нагорною і в яку включені заповіді блаженства.

Про що це свідчить? Про те, що Спаситель приходить до грішників, аби закликати їх до праведності та допомогти їм виправитися. Народ сидить у гріховній темряві, серед людей багато тих, хто відступився від істинної віри – але саме до них найперше після початку Свого відкритого служіння звертається Христос.

Чи всі, хто чув проповідь Спасителя, покалися? Очевидно, що ні. Навіть серед тих, хто ходив за Христом, як ми далі бачимо, чимало було таких, хто робив це, бо просто сподівався побачити якесь дивне знамення або чудо чи навіть насититися хлібом, отриманим без праці. Але Спаситель не припинив проповідувати і служити лише тому, що не всі сприймали Його слова.

Христос свідчив істину, щоби всякий, хто бажає, міг пізнати її та відповідно до неї виправити своє життя. А вже від кожної людини особисто залежало, як вона відповідала на свідчення істини – покаянням і виправленням чи впертим відкиненням і запереченням.

Таким є обов'язок служіння Церкви – закликати людей до виправлення, свідчити правду Богу, показувати шлях спасіння та застерігати від згубних гріховних діл. Хто чує цей заклик – той стає на шлях спасіння, а хто відкидає слово Боже – той сам себе залишає в темряві, відкинувши правдиве світло.

Те, що Христос починає проповідь саме у Галілеї язичників, нагадує нам про істину, що Господь творить Церкву не з числа чистих та святих, але кличе до неї грішників, щоби, ставши її дітьми, вони виправилися і досягнули святості. Саме тому найперший заклик Спасителя, з якого Він починає своє служіння – це заклик до покаяння.

В цьому заклику ми можемо побачити два аспекти: Господь викриває людей в тому, що вони живуть грішно, порушують Його заповіді, чинять різні беззаконня, які ведуть їх до погибелі. Але водночас Син Божий також дає їм надію на спасіння, вказує шлях виправлення і дає благодатну силу для оновлення. ми, як учні Христові, повинні ніколи не забувати цього, а саме, що бути християнином означає каятися і виправлятися. Сама лише приналежність до Церкви ще не робить нас святими, адже Господь закликає до Церкви і збирає до неї грішників, відкриває двері дому Свого, як господар з притчі про бенкет, і для гідних, і для негідних. Бог тримає двері Церкви відкритими для всіх, щоби всякий, хто бажає спастися – міг увійти в них, незалежно від свого попереднього стану

Але Син Божий кличе нас не просто прийти до Нього, щоби ми і надалі залишалися такими ж, якими були ззовні – Він кличе нас до покаяння, тобто до діяльного виправлення. Щоби ми, прийшовши в дім Його, перемінилися тут.

Галілеяни давнього часу, як і багато хто серед християн нині, захоплювалися чужими релігійними звичаями і способом життя. Вони переймали звички язичників і вважали, що можна сполучити служіння Богу та служіння ідолам. Так і нині є християни, які не змінюються самі до кращого, але приносять із собою в церковне життя нових ідолів, прийнятих від світу цього, і намагаються Церкву підлаштувати під них.

Для одних цими ідолами є розпуста і беззаконня, приховані іменами так званої «сучасної моралі» чи «свободи», які прямо суперечать заповідям Божим. Господь дав людині незмінний моральний закон і ніщо не може скасувати його. Бог дав людині свободу, але істинна свобода – це свобода від гріха, від влади зла, від впливу спокус. Без допомоги Божої досягти цієї правдивої свободи не може ніхто. А всякий, хто грішить – втрачає свободу і стає рабом зла.

Інше новітнє ідолопоклонство ми бачимо у вченні та практиці «руського міра», який замість миротворчості прославляє кровопролиття, замість любові і смирення звеличує гординю та ненависть. Який схвалює злочини, свідомо поширює брехню та наклейки, підміняє Царство Боже державою кремлівської тиранії, називаючи це анти-православ'я «святою Руссю».

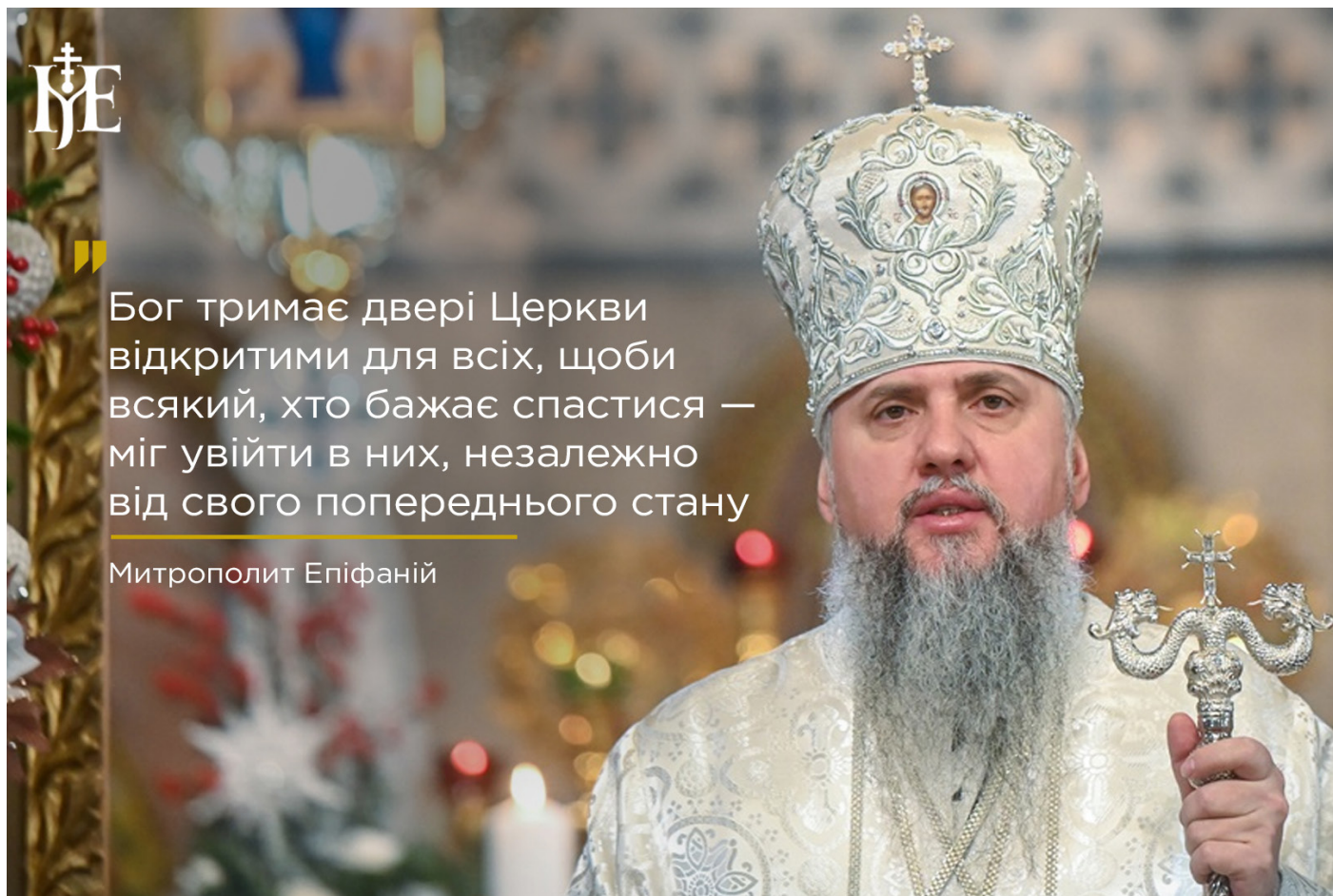
І до одних, і до інших, до всіх, хто ухиляється від Божого шляху на гріховні манівці або ліворуч, або праворуч – Господь спрямовує Свій заклик: «Покайтеся!». Він дає надію грішникам, виявляє до них милість Свою, але не схвалює їхніх гріхів. Як світло, Він відганяє темряву та вказує вірний шлях для тих, хто заблукав. А тих, хто полюбив темряву більше, ніж світло – Бог викриває і застерігає, що вони будуть покарані.

Тому, дорогі брати і сестри, маємо пильнувати себе, щоби темрява духовна не огортала нас. Бог дає нам світло, якого ніхто не може відібрати, якщо ми самі не відвернемося від цього світла і не полюбимо більше за нього темні діла. Але для того, щоби в нас зберігалось і примножувалося це світло, нам завжди треба дбати про покаяння, про очищення від бруду нашої власної душі. Дбати про те, щоби енергія світла Божого наповнювала нас, щоби щира молитва і участь у таїнствах Церкви – зігрівали наші серця. Щоби світло Христової правди, Святого Євангелія – було нашим дороговказом на життєвому шляху, не дозволяючи зійти з доброї дороги та заблукати в темряві. Амінь.

Бог тримає двері Церкви відкритими для всіх, щоби всякий, хто бажає спастися — міг увійти в них, незалежно від свого попереднього стану

Митрополит Епіфаній

День 6 січня 2019 року назавжди увійде в історію Православної Церкви України та побожного українського народу як особлива дата. Тоді з рук Вселенського Патріарха Варфоломія, Першого серед Предстоятелів Церков, у храмі святого Георгія на Фанарі в Стамбулі, під час святкової літургії з нагоди свята Богоявлення, де я мав честь як Предстоятель помісної Православної Церкви України співслужити Його Всесвятості, ми отримали Томос про автокефалію Української Церкви.

Вчора, сім років потому, у святе Богоявлення, в такий символічний та історичний для всіх нас день, я мав особливу духовну радість і Боже благовоління знову разом зі Вселенським Патріархом Варфоломієм очолити Божественну літургію в історичному священному центрі Православ'я, у храмі святого Георгія на Фанарі.

Щиро вдячний Господу за всі благодіяння щодо нас, щодо нашого народу і нашої Церкви! Разом з делегацією ПЦУ та духовенством Вселенського Патріархату в сердечній молитві, у спільному богослужінні та в дружньому спілкуванні ми засвідчили нашу духовну єдність і разом молитовно просили у Господа перемоги правди й утвердження справедливого миру для України.

Наприкінці літургії, у своєму слові, я ще раз висловив нашу вдячність Матері

Церкві та Вселенському Патріарху за все, що було зроблене для України і що й нині продовжується робитися для нашого побожного народу. Томос про автокефалію повернув і відновив порушену багато століть тому справедливість.

Понад триста років тому через насилля і порушуючи канонічний порядок Московський престол захопив над Церквою Києва владу, використовуючи цю владу для того, щоби тримати в рабстві український народ. Але ми, звільнившись від російської тиранії та відновивши незалежність Української держави, неодноразово зверталися до нашої Матері Церкви у Константинополі з наполегливими проханнями відновити справедливість і канонічний порядок в Україні. Сім років тому ми отримали на свої прохання історичну письмову відповідь від Вселенського Патріархату, скріпивши її єднанням у молитві та Святій Євхаристії.

Тож повертаюся до рідної України з благословінням і сердечними вітаннями від Його Всесвятості Вселенського Патріарха Варфоломія. Братня любов, християнська підтримка й щирі молитви – поруч з нашим народом. Допомога від Матері Церкви – відчутна. Вдячні Вселенському Патріархату за свідчення істини про цю агресивну російську війну і за всі миротворчі зусилля, які докладаються. Слава Богу за все!

«Коли ми спотикаємось і падаємо, Господь, знаючи неміч нашої природи, вимагає від нас лише того, щоби ми не впадали у відчай, але покинули гріх і поспішили до сповіді», – говорить святий Іоан Золотоустий, пояснюючи, що всі люди не без гріха, і всі ми часом оступаємося і падаємо – тобто, грішимо. Але не стільки вчинений огріх є найтяжчим, як – нерозкаяний, той, який підкорює, зв'язує волю людини, який перемагає у внутрішній духовній боротьбі, змушує «після падіння лежати», а не намагатися у покаянні піднятися, стати на ноги, виправитися і прямувати далі, до спасіння.

Чому покаяння для нас є таким важливим? І чому саме закликом: «Покайтеся, наблизилося бо Царство Небесне» (Мф. 4: 17) Господь наш Ісус Христос розпочав Свою проповідь у цьому світі?

Покаяння – це не просто наше шкодування чи зізнання у скоєних гріхах. Це переосмислення, переміна розуму, переміна в серці, в наших діях, у нашому житті. Тобто людина, щоби покаятися, повинна

не просто побачити і визнати свої гріхи, але вона має змінити власне ставлення до гріха – відкинути його так, як виривають з коренем і знищують шкідливий бур'ян, щоби очистити, вивільнити та підготувати місце для добрих і корисних плодів.

Щоби задовольнити природне прагнення нашої душі відновити єдність з Богом, повернутися до нашого Отця Небесного, спершу маємо усвідомити й відчувати згубність життя без Бога, життя гріховного, занепаłego. І коли ми це усвідомлюємо, Господь дає нам можливість змінитися, оговтатися, очиститися та повернутися до кращого. Але для цього ми повинні самі духовно потрудитися, потрібно змінитися, покаятися. Адже покаяння не полягає лише в тому, що людина визнаватиме себе грішною, усвідомить, чим вона завинила. Справжнє покаяння, яке веде до спасіння, сполучається з дією, спрямованою на виправлення того, що гріх спотворив.

Одним із семи Таїнств Церкви Христової є Таїнство покаяння, яке звершується з Божою присутністю, освячується Його благодаттю і винагороджується дарами Святого Духа. Сповідь – це зовнішній вияв нашого внутрішнього покаяння, до якої спонукає душевний поклик, сумління, совість і бажання зізнатися, вибачитися, примиритися з Богом та ближніми. Покаяння, по суті, не разова акція, це справа усього нашого життя. Адже гріхів, явних і неявних, свідомих і несвідомих, ми чинимо за життя дуже багато. А тому й потреба у сповіданні наших гріхів є постійною.

Віряни запитують: як часто потрібно сповідатися? Святі отці пояснювали так: коли людина входить у темну кімнату, то спочатку нічого не бачить. Поступово, з часом, коли очі адаптуються, починають виднітися обриси великих предметів, потім – менших, а якщо підсвітити кімнату – буде все видно. Подібно, від сповіді до сповіді людина духовно прозріває, починає «бачити» краще своїми духовними очима, розрізняти навіть найменший власний гріх. Кожна сповідь – ніби сходинка для наступної, і Господь щоразу привідкриває нам правду, поступово прояснюючи нам самим результати власного життя. Тому, дорогі брати і сестри, маємо добре й ретельно дбати про життя у покаянні, про важливість боротьби зі своїми гріхами та перемоги над ними – з Божою допомогою. Без Бога ми слабкі й немічні, але з Богом – можемо все. Тож нехай через нові й нові перемоги над гріхом і злом все більше славиться ім'я Господнє! Слава Ісусу Христу!

ФУНДАЦІЯ «ПРОМЕТЕЇВ ОТВІТ»

Головним пріоритетом Фундації з осідком у США є сприяння у збереженні української свідомості та ідентичності, культурної спадщини і традиції серед широкого громадського загалу, особливо серед студентів вищих навчальних закладів в Україні та за кордоном, надання фінансової і моральної допомоги науковцям, студентам, винахідникам, громадським активістам іншим чинникам, котрі формують громадянське суспільство та демократію в Україні. За чинним американським законодавством пожертви надіслані до Фундації «Прометеїв отвіт» не підлягають оподаткуванню.

Promethean's Retort, P.O. Box 35, Lyndhurst, NJ 07071-0035
USA . 4petrop@verizon.net, 201 460 1364